

Statenvoorstel 29/14 A

Voorgestelde behandeling

Statencommissie : Commissie Economische Zaken en Bestuur,
6 juni 2014

PS-vergadering : 4 juli 2014

Onderwerp

Havenstrategie Moerdijk 2030 en bijbehorende strategische uitvoeringsagenda

Datum

13 mei 2014

Documentnummer

GS: 3557615

PS: 3594089

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Samenvatting

Op 13 mei hebben Gedeputeerde Staten besloten in te stemmen met de Havenstrategie Moerdijk 2030 en de bijbehorende strategische uitvoeringsagenda. Met deze strategie stellen de gemeente Moerdijk, provincie en havenschap de ambitie vast om voor 2030 Moerdijk te ontwikkelen tot het belangrijkste Haven en Industrie-complex binnen de Vlaams-Nederlandse Delta voor wat betreft duurzame logistiek, chemie en procesindustrie. Dit is van belang voor de versterking van de economische structuur van Brabant en voor de werkgelegenheid in de regio. Uitgangspunt van de strategie is een goede balans tussen waardecreatie, duurzaamheid en een veilige en leefbare regio (3P's).

Het voorstel

1. Vaststellen Havenstrategie Moerdijk 2030 en bijbehorende strategische uitvoeringsagenda
2. Ten behoeve van de uitvoering van de maatregelen in de strategische uitvoeringsagenda t.b.v. kern Moerdijk:
 - a. krediet voteren van max. € 10 mln;
 - b. in te stemmen met een mogelijk garantstelling voor eventuele aanvullende financiering van max. € 12,5 mln;
 - c. de risico's hiervan mee te nemen bij de integrale risicobeoordeling van Havenschap Moerdijk.
 - d. Voor a en b de begroting en meerjarenbegroting te wijzigen .

Datum

13 mei 2014

Documentnummer

GS: 3557615

PS: 3594089

Aanleiding

Gemeente, provincie en havenschap willen tijdig inspelen op kansrijke groeimogelijkheden in de toekomstige ontwikkeling van het haven- en industriecomplex Moerdijk. Groei van de haven is niet alleen belangrijk voor bedrijven maar ook voor de werkgelegenheid in de regio. De groei van de haven zorgt indirect ook voor behoud van de diversiteit van voorzieningen in de regio en daarmee voor het algehele woon- en leefklimaat. In Brabant is het haven- en industrieterrein inmiddels uitgegroeid tot de tweede economische motor.

Het is van belang dat er goede afstemming plaats vindt met andere havens in de Vlaams-Nederlandse Delta. Provincie, gemeente en Havenschap vinden het daarom belangrijk om zowel vanuit hun publieke als private verantwoordelijkheden een eenduidige en integrale visie op het havengebied en haar omgeving te hebben.

In september 2013 zijn de Havenstrategie en uitvoeringsagenda vrijgegeven voor een brede consultatie. Hierop zijn ruim 30 reacties van diverse belanghebbenden ontvangen en verder adviezen van het Comité van Advies, SER Brabant en de POC. Deze reacties en adviezen zijn verwerkt in de voorliggende definitieve havenstrategie of worden meegenomen in het strategisch uitvoeringsprogramma.

Bevoegdheid

PS zijn verantwoordelijk voor het stellen van kaders. Op 10 februari 2012 heeft u de startnotitie havenstrategie besproken. In vervolg hierop vragen wij u nu dit brede en integrale ambitiekader voor de haven van Moerdijk en haar omgeving vast te stellen. Hiermee geeft u ons college mandaat om de komende jaren uitvoering te geven aan de Havenstrategie.

Doel

Met de Havenstrategie geven gemeente, provincie en Havenschap Moerdijk gezamenlijk invulling aan een eenduidige en breed gedragen ambitie om voor 2030 Moerdijk te ontwikkelen tot het belangrijkste Haven en Industrie-complex binnen de Vlaams-Nederlandse Delta voor wat betreft duurzame logistiek, chemie en procesindustrie.

Datum

13 mei 2014

Documentnummer

GS: 3557615

PS: 3594089

Dit is van belang voor de versterking van de economische structuur van Brabant en voor de werkgelegenheid in de regio. Het haven terrein is inmiddels uitgegroeid tot de 2^e economische motor van Brabant met een toegevoegde waarde van zo'n € 1,3 mrd. Het terrein vormt tevens een belangrijke bron van werkgelegenheid voor de regio en levert direct en indirect werk voor zo'n 17.000 mensen. Randvoorwaarde van de Havenstrategie is dat de economische groei plaatsvindt in goed evenwicht met de omgeving (veiligheid, milieu en leefbaarheid).

Argumenten

1.1 Er is een breed draagvlak voor de strategie

In september 2013 zijn de Havenstrategie en uitvoeringsagenda vrijgegeven voor een brede consultatie. Hierop zijn ruim 30 reacties ontvangen van een breed scala aan belanghebbenden, variërend van lokale en regionale organisaties tot de havens van Antwerpen en Rotterdam en de rijksoverheid. Verder zijn adviezen ontvangen van het Comité van Advies, SER Brabant en de POC.

In essentie kwamen de reacties en adviezen op het volgende neer:

1. De economische potentie en ambities worden breed ondersteund. Wel wordt aandacht gevraagd voor onder meer:
 - het optimaal faciliteren van een duurzaam petrochemisch cluster,
 - de positionering als main hub in de Vlaams Nederlandse Delta
 - de verbindingen met het maintenance cluster (o.a. in Woensdrecht) en het biobased cluster (Bergen op Zoom, Prinsenland) in West-Brabant.
2. Men onderschrijft in meerderheid dat de in de Havenstrategie voorgestelde ruimtelijke aanpak toereikende ontwikkelruimte oplevert om de ambities voor de (groene) procesindustrie en de logistieke sector te kunnen accommoderen.
3. De governancestructuur van het havenschap behoeft dringend aandacht in het licht van de toekomstige opgaven
4. De mogelijkheden en kansen van havensamenwerking en toetreding van andere partij(en) tot het havenschap dienen hierbij tevens nadrukkelijk te worden verkend

5. Er wordt spanning geconstateerd tussen economie en leefbaarheid in de (concept)plannen, waarbij in het bijzonder wordt gewezen op het toekomstperspectief van de kern Moerdijk

Datum

13 mei 2014

Documentnummer

GS: 3557615

PS: 3594089

Veel van de gemaakte opmerkingen en adviezen zijn door de stuurgroep overgenomen en zijn verwerkt in de definitieve Havenstrategie of zijn meegenomen in de strategische uitvoeringsagenda.

1.2 Er is sprake van een realistische economische ambitie

De ambitie is dat Moerdijk in 2030 hét belangrijkste knooppunt is van duurzame logistiek en duurzame chemie en procesindustrie in de Vlaams-Nederlandse Delta. In de realisatie van de ambitie staan waardecreatie, duurzaamheid en een veilige en leefbare regio centraal: groei mag niet ten koste gaan van de veiligheid en leefbaarheid in de regio.

De economische ambitie wordt als volgt gerealiseerd:

- Uitbouwen van de extended gate functie ten opzichte van Rotterdam en Antwerpen. Hiermee wordt de poort van de zee terminal “verlegd” naar het achterland. Naar verwachting levert dit de voor Moerdijk substantiële extra goederenstromen op.
- Short sea shipping: Moerdijk heeft een directe verbinding met zee en kan een rol spelen in het intra-continentale zeeverkeer. Betrouwbaarheid van vaartijden en afhandeling en flexibiliteit zijn hierbij cruciaal. Randvoorwaarde voor deze functie is dat kwaliteit van ontsluiting minimaal gehandhaafd blijft en er voldoende terminalruimte beschikbaar is. Dit kan door op termijn de Roode Vaart reserve te ontwikkelen.
- Benutten van het chemisch industrieel complex; het gaat hierbij om het innovatief uitbouwen van het huidige complex, zowel op fijnchemie als biobased gefundeerde chemie. M.b.t. biobased chemie gaat het zowel om overslag van grondstoffen als om het creëren van startups en benutten van reststromen tussen bedrijven onderling en/of haar omgeving. Maintenance levert een belangrijke bijdrage aan de beschikbaarheid van hoogwaardige dienstverlening en innovatiekracht in dit cluster.

1.3 De ontwikkelruimte voor (groene) procesindustrie en logistieke sector is toereikend

Er is sprake van voldoende ontwikkelruimte bij het havenschap door gebruik te maken van en in te zetten op de volgende elementen:

- a) Volledige invulling van de open gebieden van het Industrial Park en een zo efficiënt mogelijke benutting van de overige beschikbare ruimte

- b) De ontwikkeling van het Logistiek Park Moerdijk (LPM) om ruimte te creëren voor toegevoegde waarde creatie in de logistiek
- c) Het op termijn ontwikkelen van de strategische reserve Roode Vaart, m.n. t.b.v. de extended gate functie en short sea strategie.

Datum

13 mei 2014

Documentnummer

GS: 3557615

PS: 3594089

1.4 *Moerdijk is een veilig en duurzaam terrein in een leefbare omgeving*

Een belangrijk uitgangspunt van de havenstrategie is dat de realisatie van de economische ambitie op een verantwoorde en duurzame manier plaats vindt. De verstandhouding tussen inwoners, bedrijven en overheden moet gekenmerkt worden door een heldere rolverdeling, met transparante en eerlijke communicatie, in een open dialoog, ofwel een gelijkwaardig nabuurschap. Groei betekent ook dat er wordt geïnvesteerd in het aantrekkelijk houden van de regio om te wonen, te werken en te recreëren.

Goed wonen is daarin belangrijk: alleen dan zijn mensen bereid zich te vestigen in de regio. Om er voor te zorgen dat er in de toekomst ook voldoende en goed geschoolde medewerkers zijn voor de bedrijven op Moerdijk, moet ook worden geïnvesteerd in goede opleidingen en faciliteiten in de regio om geschoold personeel op te leiden en te behouden voor de regio. Daarnaast wordt veel geïnvesteerd in veiligheid, duurzaamheid en duurzame energie.

1.5 *Economische ambities zijn verenigbaar met een vitale en leefbare kern*

Moerdijk

Gemeente, provincie en Havenschap geloven dat een vitale en leefbare toekomst voor de kern Moerdijk wel degelijk verenigbaar is met een optimale benutting van de economische potenties door de invulling van het Industrial Park en het realiseren van het LPM en (op termijn) de reserve Roode Vaart. Daarvoor is wel een maatregelenpakket nodig dat is gericht op de versterking van de sociale samenhang en vitaliteit en op het herstel van vertrouwen bij de bewoners van de kern Moerdijk. De gemeente Moerdijk zal daarom in nauw overleg met de bewoners en andere belanghebbenden de volgende maatregelen treffen:

1. Per direct wordt geïnvesteerd in collectieve leefbaarheidsmaatregelen voor het dorp. Hiervoor is reeds 8 mln. euro beschikbaar uit de reguliere gemeentelijke middelen.
2. Direct na vaststelling van de Havenstrategie wordt gestart met het opstellen van het gebiedsplan voor de kern Moerdijk en een uitvoeringsagenda. Na de onherroepelijke planologische titel voor het LPM komt o.a. een bedrag van € 12 mln. beschikbaar om te investeren in de collectieve maatregelen uit deze uitvoeringsagenda.
3. Instelling van een waarborgregeling om een oplossing te bieden voor de financiële onzekerheid van de huidige inwoners met een eigen woning.

Afspraken tussen de gemeente, havenschap en provincie over de maatregelen voor de kern Moerdijk zijn vastgelegd in een afsprakenkader. Uit dit afsprakenkader volgt dat wij een lening van € 10 miljoen beschikbaar gaan stellen aan de gemeente Moerdijk t.b.v. de waarborgregeling. De lening zal met rente in 2030 door gemeente Moerdijk aan de provincie worden terugbetaald. Het havenschap neemt in 2030 de totale kosten van de regeling voor haar rekening inclusief de lening plus rente van de provincie aan de gemeente Moerdijk.

Datum

13 mei 2014

Documentnummer

GS: 3557615

PS: 3594089

1.6 Governancestructuur wordt geagendeerd aan de hand van een startnotitie

Veel van de inspraakreacties en adviezen wijzen op de noodzaak om de governancestructuur van het havenschap nader te bezien in het licht van de nieuwe opgaven. Ook wordt daarbij nadrukkelijk gewezen op de mogelijkheden en kansen van samenwerking met andere havens en op toetreding van andere partijen.

De provincie en de gemeente zullen gezamenlijk en in samenwerking met het havenschap, op korte termijn het initiatief nemen tot het opstellen van een startnotitie over de inrichting van de toekomstige governancestructuur. Hierbij zullen ook de samenwerking met en eventuele toetreding van andere partijen worden betrokken. De behandeling van de startnotitie in PS is gepland voor het najaar van 2014.

Kanttekeningen

1.1. Het LPM is van cruciaal belang voor de havenstrategie

In de havenstrategie wordt ingezet op het optimaal benutten van de toekomstmogelijkheden voor economische groei. Het LPM voorziet voor een belangrijk deel in de toekomstige ruimtebehoefte van het Haven en Industrie Complex Moerdijk. Zonder het LPM zal ook de havenstrategie terug moeten naar de tekentafel om de ambities te herijken. Daarnaast wordt met de middelen die beschikbaar komen vanuit de bestuursovereenkomst Moerdijk Meer Mogelijk (€ 12 mln.) geïnvesteerd in de leefbaarheid van de kern Moerdijk. Dit is voor de bewoners een belangrijke investering. Het dossier LPM wordt eveneens op 6 juni in de commissie besproken.

1.2. Er is sprake van een voortschrijdende strategische uitvoeringsagenda

De Havenstrategie voorziet in een strategische uitvoeringsagenda, die is opgebouwd langs de lijnen van de drie P's; Profit, People en Planet. Op elk van deze rubrieken zijn de hoofdthema's van de havenstrategie benoemd, die worden uitgewerkt in afzonderlijke dossiers. De uitvoeringsagenda wordt periodiek herijkt om te bepalen of de ontwikkelingen volgens plan verlopen.

De uitvoeringsagenda blijft de collectieve verantwoordelijkheid van de huidige drie partners en zal gecoördineerd vanuit één punt worden gemonitord en verantwoord. Hierbij wordt samengewerkt met vertegenwoordigers van de Overheden, de Ondernemers, het Onderwijs en de Omgeving (de zogenoemde vier O's). De betrokkenheid van vertegenwoordigers van de vier O's, wordt uitgewerkt in een overleg- en samenwerkingsstructuur. Per thema worden de meest betrokken organisaties uitgenodigd deel te nemen aan concretisering van te realiseren doelen en de uitvoering van de daarvoor benodigde acties.

Datum

13 mei 2014

Documentnummer

GS: 3557615

PS: 3594089

Financiën

De uitvoering van de havenstrategie zal de komende jaren nog de nodige kosten met zich meebrengen voor onder meer de coördinatie, monitoring en verantwoording van de uitvoeringsagenda. De omvang hiervan is nog niet bekend en deze kosten zullen te zijner tijd in de begroting worden meegenomen. Afspraken tussen de gemeente, havenschap en provincie over de maatregelen voor de kern Moerdijk zijn vastgelegd in een afsprakenkader.

Uit dit afsprakenkader volgt dat wij een lening van € 10 miljoen beschikbaar stellen aan de gemeente Moerdijk t.b.v. de waarborgregeling. De lening zal met rente in 2030 door de gemeente Moerdijk worden terugbetaald. Het havenschap zal in 2030 de totale kosten van de regeling voor haar rekening nemen, inclusief de lening die door de provincie aan de gemeente Moerdijk is verstrekt plus de rente hierover. Naast de lening is er een mogelijkheid dat een gedeeltelijke garantstelling nodig is voor het aantrekken van tijdelijke extra financiering. Deze extra tijdelijke financiering kan eventueel oplopen tot ong. € 25 mln. Hiervan wordt een garantstelling van 50% van de provincie gevraagd en dekt de gemeente Moerdijk de andere 50% af. De risico's die hiermee samenhangen worden t.z.t. betrokken bij de integrale risicobeoordeling van het havenschap. De voorstellen hiertoe maken onderdeel uit van de voorliggende beslispunten en zullen t.z.t. in de begroting en meerjarenbegroting worden verwerkt.

Datum

13 mei 2014

Documentnummer

GS: 3557615

PS: 3594089

Europese en internationale zaken

In de strategische uitvoeringsagenda wordt aandacht besteedt aan het bevorderen van een “level playing field” tussen de Europese havens. Daarnaast wordt ook gekeken naar de kansen die Europa biedt in de ondersteuning van de uitvoering van de havenstrategie.

Verkend zal worden of gebruik kan worden gemaakt van de diverse subsidies die hiervoor vanuit de EU beschikbaar zijn (bv Ten-T, Interreg, etc.)

Planning

Najaar 2014: 7 november	Startnotitie Governance Havenschap Moerdijk Beeldvormende bijeenkomst Statencommissie (optioneel)
21 november	Commissievergadering, bespreking vaststelling van het inpassingsplan en exploitatieplan LPM.
12 december	PS, vaststelling inpassingsplan en exploitatieplan LPM.
Medio 2015	Kaderstellende notitie Governance Havenschap

Bijlagen

1. Havenstrategie Moerdijk inclusief strategische uitvoeringsagenda
2. Afsprakenkader maatregelen kern Moerdijk
3. Notitie waarborgregeling (bijlage bij afsprakenkader)

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter

de secretaris

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk mw. ir. A.M. Burger

Auteurs: J.P.M. van der Ham, jvdham@brabant.nl, (073) 680 85 46
W.W.M. Wagenmans, wwagenmans@brabant.nl, (073) 680 25 02
Cluster Economie en Internationalisering/Afd. Economisch Beleid en
Deelnemingen

